

Raport de cercetare
NEPARTICIPAREA ELEVILOR LA EVALUAREA NAȚIONALĂ DE LA FINALUL CLASEI A VIII-A (EN VIII) 2023

– SINTEZĂ –

Dimensiunea de cercetare I:**Analiza datelor statistice cu privire la neparticiparea elevilor la Evaluarea Națională 2023**

- **Descriere:** Au fost luate în considerare datele a 175.938 elevi de clasa a VIII-a din 5.877 de școli, excluzând școlile speciale și elevii peste 17 ani. Analiza datelor provenite de la elevii care au fost înscriși în clasa a VIII-a în anul școlar 2022/2023 a vizat descrierea fenomenului de neparticipare la EN VIII și identificarea factorilor de influență relevanți.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<ul style="list-style-type: none">➤ Rata de neparticipare la EN VIII este determinată de două situații – neabsolvirea clasei a VIII-a în sesiunea de vară sau absentarea de la examenul național.<ul style="list-style-type: none">• Peste 8% dintre elevi nu au absolvit clasa a VIII-a și nu au fost înregistrați la evaluare.• Dintre cei înregistrați, aproximativ 4% au absentat la evaluare.➤ Neparticiparea la EN VIII este influențată de o diversitate de factori. Acești factori variază în funcție de vârstă, distribuția pe sexe și apartenența etnică, precum și în funcție de mărimea și categoria școlii, statutul școlii, tipul	<ul style="list-style-type: none">➤ Neparticiparea la EN VIII este un fenomen complex, influențat de o serie de factori atât individuali, cât și structurali. Nu există motive unice care să determine neparticiparea, ci o combinație de circumstanțe legate de un traseu educațional marcat de dificultăți, tipul de școală, mediul de rezidență sau apartenența etnică a elevului.➤ Neparticiparea la EN VIII nu se manifestă uniform în întreg sistemul de învățământ. Se observă o clusterizare clară, în care anumite școli sau chiar anumite clase din aceleași școli înregistrează rate de neparticipare semnificativ mai ridicate. Aceasta sugerează că factori specifici, legați de particularitățile școlilor	<ul style="list-style-type: none">➤ Importanța abordării multifactoriale a participării elevilor la EN VIII, dintr-o perspectivă complexă, luând în considerare interacțiunile dintre toți factorii de influență.➤ Utilizarea în școli a unui instrument de evaluare complexă a elevilor care să ajute la identificarea din timp a situațiilor de risc. Fișa de evaluare MATE servește ca exemplu valoros în acest context: este necesară monitorizarea utilizării și evaluarea eficienței acesteia în școlile care deja o utilizează, pentru a identifica bune practici și aspecte de îmbunătățit. Feedback-ul primit din partea școlilor poate contribui la ajustarea și îmbunătățirea continuă a instrumentului de evaluare.

<p>de predare, forma de învățământ și mediul de rezidență al școlii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vârsta se corelează în mod semnificativ cu absența de la EN VIII și cu nefinalizarea clasei a VIII-a. Vârsta este folosită ca indicator pentru posibilele dificultăți pe care un elev le-ar fi putut întâmpina pe parcursul său școlar. Astfel, o vârstă peste media de 14 sau 15 ani la momentul evaluării sugerează probleme anterioare în traseul educațional, cum ar fi repetenția sau debutul școlar întârziat. • Din perspectiva distribuției pe sexe, băieții sunt mai predispuși la absentism școlar și la nefinalizarea clasei a VIII-a, comparativ cu fetele. • Etnia – elevii de etnie romă au riscuri mai mari de absență la EN VIII și de nefinalizare a gimnaziului, comparativ cu elevii de etnie română. • Elevii cuprinși în clase a VIII-a care funcționează în școli profesionale se confruntă cu provocări mai mari în comparație cu elevii din clasele care funcționează în școlile gimnaziale, în timp ce cei cuprinși în colegii naționale și licee sunt într-o poziție relativ mai favorabilă. • Tipul de predare și forma de învățământ sunt, de asemenea, factori importanți, elevii din școli cu predare simultană sau cu frecvență redusă fiind mai predispuși la absentarea la examen și la nefinalizarea clasei a VIII-a. • Școlile mai mici și cele fără personalitate juridică prezintă, de asemenea, riscuri mai crescute. • Mediul de rezidență – Tendințele de absență la EN VIII sunt mai ample la elevii 	<p>sau chiar ale claselor, influențează decizia elevilor de a participa sau nu la EN VIII.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Deși analiza oferă o perspectivă generală asupra neparticipării și aduce explicații referitoare la factorii de la nivel de școală, există nevoia unei analize mai detaliate la nivelul fiecărei clase (de exemplu, date despre statutul socio-economic al elevilor dintr-o clasă, despre cadrele didactice care predau la o anumită clasă etc.) pentru a înțelege factorii specifici clasei care influențează participarea. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Identificarea timpurie a elevilor care prezintă dificultăți în parcursul lor școlar și includerea lor în programe de sprijin și de monitorizare. Intervenția în clasa a VIII-a poate fi prea târzie. Pentru acești elevi, este esențial să se stabilească și să se monitorizeze planuri personalizate de intervenție, oferind suport adecvat pentru a-i ajuta să depășească obstacolele. ➤ Redistribuirea strategică și focalizată a resurselor către acele instituții de învățământ care prezintă cele mai mari provocări în ceea ce privește neparticiparea. În particular, structurile arundate din mediul rural, școlile profesionale și liceele tehnologice care școlarizează elevi de gimnaziu, precum și școlile care au programe de învățământ simultan și/sau frecvență redusă ar trebui să beneficieze de sprijin crescut. Concentrarea resurselor poate asigura o intervenție direcționată oferind oportunități sporite pentru elevii din aceste instituții. ➤ Stabilirea de parteneriate cu reprezentanții comunității rome, pentru a identifica și coparticipa la implementarea de soluții adaptate nevoilor specifice ale comunității. ➤ Integrarea datelor detaliate în rapoartele generate din SIIR la nivel de elev. Este esențială colectarea și includerea de date mai ample și detaliate la nivel de clasă (de ex. caracteristici ale profesorilor de la clasă) direct în baza de date a elevilor. Acest demers ar oferi o înțelegere mai profundă a factorilor sistemici care influențează participarea sau neparticiparea elevilor la Evaluarea Națională, permițând astfel o analiză și intervenție mai țintită. ➤ Realizarea de evaluări periodice și urmărirea longitudinală a elevilor, mai ales a celor în situații de risc. Această abordare asigură o monitorizare constantă a progresului și a nevoilor
--	---	---

<p>din mediul rural, comparativ cu cei din mediul urban.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Variații semnificative între școli și clase: Există variații semnificative în ceea ce privește neparticiparea între școli și chiar între clasele din aceeași școală. Aceste diferențe sugerează că există factori specifici la nivelul școlii și al clasei, care influențează participarea elevilor la evaluare. ➤ Necesitatea informațiilor detaliate la nivel de clasă: Deși modelul statistic utilizat a oferit o perspectivă amplă, diferențele între clase nu au fost acoperite în mod satisfăcător. 		<p>elevilor, permițând intervenții timpurii și adaptate pentru prevenirea neparticipării și pentru sprijinirea succesului lor educațional. Recomandăm aplicarea la diferite paliere: național, regional/județean, local și la nivel de școală.</p> <p>La nivel național, evaluările pot oferi o perspectivă generală asupra tendințelor și a zonelor critice, facilitând planificarea strategică și alocarea resurselor.</p> <p>La nivel județean și local, aceste evaluări permit identificarea particularităților și nevoilor specifice, permițând adaptarea intervențiilor la contextul regional sau comunitar.</p> <p>La nivel de școală, monitorizarea continuă a progresului și a nevoilor elevilor asigură intervenții timpurii și adaptate, orientate direct spre sprijinirea individuală a elevilor și prevenirea neparticipării.</p>
---	--	---

Dimensiunea de cercetare II:

Aspecte generale cu privire la școlile participante la studiul calitativ

- **Descriere:** Demersul calitativ a investigat două subdimensiuni: caracteristici generale ale școlii și ale comunității; aprecieri din perspectiva participării la EN VIII.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Toate școlile din lotul investigat (atât cele din mediul urban, cât și cele din mediul rural), prezintă câteva elemente comune: <ul style="list-style-type: none"> • majoritatea sunt școli structură, de dimensiuni mici; • sunt plasate în zone defavorizate din punct de vedere socio-economic; • școlarizează numeroși elevi proveniți din familii sărace, dezorganizate, cu un nivel 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ În școlile din lotul investigat, precaritatea condițiilor socio-economice, efortul consistent depus pentru asigurarea nevoilor de subzistență, normele comunitare și posibilitatea continuării școlii în învățământul profesional fără susținerea evaluării naționale contribuie la o rată crescută a absenteismului la EN VIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Maparea școlilor cu ponderi ample de elevi în risc de abandon școlar, în risc de neparticipare la EN VIII și cu rezultatele slabe obținute la EN VIII (anual). ➤ Implementarea unor programe specifice de sprijin integrat pentru aceste școli, adaptate nevoilor fiecărei comunități.

<p>scăzut de educație sau elevi din centre de plasament, situate în proximitate;</p> <ul style="list-style-type: none"> • în general, au o proporție ridicată a elevilor de etnie romă; • după finalizarea gimnaziului, o pondere semnificativă a elevilor din aceste școli optează mai degrabă pentru învățământul profesional, care poate fi urmat și fără participarea la EN VIII. 		
---	--	--

Dimensiunea de cercetare III: Participarea elevilor la EN VIII

- **Descriere:** Demersul calitativ de cercetare a urmărit, la nivelul școlilor selectate: prezentarea și analizarea unor informații privind participarea la EN 2023, inclusiv la simularea pentru EN VIII; comparații ale acestor experiențe cu situația din anii școlari anteriori; exemple relevante pentru varietatea situațiilor individuale ale elevilor care participă, respectiv care nu participă la EN VIII.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Simularea pentru EN VIII este un context ce oferă actorilor școlii (profesori, elevi, părinți) informații cu privire la dezvoltarea competențelor specifice la disciplinele de examen, însă rezultatele sunt valorificate diferit de aceștia. ➤ Perioada dintre simularea pentru EN VIII și evaluarea propriu-zisă este insuficientă pentru recuperarea lacunelor în învățare, în cazul elevilor cu vulnerabilități multiple. Pentru elevi, rezultatele la simulare pot acționa ca factor motivant pentru învățare sau ca argument pentru renunțarea la efortul de învățare. Pentru părinți, rezultatele sunt mai curând informații care anunță dacă proprii copii vor promova sau nu clasa a VIII-a. ➤ În școlile vizitate, participarea la simularea pentru EN VIII este în general mai bună decât participarea la EN VIII. Acest fapt poate fi asociat 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Simularea pentru EN VIII poate furniza școlilor indicii despre participarea elevilor la EN VIII. Competențele evaluate la simularea pentru EN VIII vizează achiziții dintr-o perioadă semnificativă de timp, iar în perioada de după simulare pot fi proiectate activități pentru ameliorări punctuale ale competențelor elevilor, dar nu pentru recuperarea unor consistente rămăneri în urmă la învățatură. ➤ Perioada dintre simularea pentru EN VIII și evaluarea propriu-zisă nu este suficientă pentru îmbunătățirea considerabilă a rezultatelor. Este, în special, situația elevilor vulnerabili, care au de multe ori mari sincope în învățare. ➤ Profesorii, elevii și părinții au percepții diferite cu privire la experiența și rezultatele simulării pentru EN VIII și posibilitatea de valorificare 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Includerea în demersul de simulare pentru EN VIII și a elevilor de clasa a VII-a, astfel încât să fie identificate din timp lacunele în învățare și să se planifice intervenții timpurii pentru remedierea competențelor insuficient dezvoltate la disciplinele de examen. ➤ Realizarea unor planuri personalizate de intervenție pentru elevii care obțin la simularea pentru EN VIII rezultate nesatisfăcătoare și asumarea acestor planuri de către școală, familie și, după caz, profesorii de sprijin, pentru elevii cu CES. ➤ Înregistrarea și utilizarea periodică, la intervale scurte de timp, a informațiilor din Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație, referitoare la elevii vulnerabili. Pe baza rezultatelor obținute, se recomandă inițierea de măsuri de intervenție adaptate (la nivel

<p>calendarului evaluării: în perioada EN VIII, unii dintre elevii din comunitățile defavorizate sunt plecați din localitate împreună cu părinții, pentru desfășurarea unor activități sezoniere.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Participarea la EN VIII la nivelul școlilor investigate urmează, în general, tendințe constante în timp. Nivelul redus de participare la EN VIII în anul școlar curent se corelează, în școlile investigate, cu participări reduse și în anii școlari anteriori. ➤ Participarea la EN VIII este posibilă doar pentru elevii care au promovat clasa a VIII-a în sesiunea de vară. Lipsa unei sesiuni de corigențe înainte de EN VIII și intenția școlilor de a obține rezultate cât mai bune la EN VIII a dezvoltat în unele școli practica nepromovării, în sesiunea din vară, a elevilor de la care profesorii se așteaptă să obțină rezultate slabe la evaluarea națională. ➤ Unii dintre elevii care intenționează să continue studiile în învățământul profesional nu găsesc utilitatea susținerii EN VIII în această perspectivă. Opinia este împărtășită și de cadre didactice din școlile participante la studiu, și de părinți. 	<p>a lor, de unde și atitudini diferite în raport cu EN VIII.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ În multe situații, absenteismul la simularea pentru EN VIII anunță absenteism la EN VIII. Obținerea de note mici la simulare acționează adesea ca factor demotivant pentru participarea la EN VIII. ➤ Participarea redusă la EN VIII are tendințe negative în școlile vizitate, situate în comunități vulnerabile. Accentuarea tendinței de neparticipare la EN VIII se constată chiar și în cazul unor intervenții punctuale cu scop ameliorativ, realizate în aceste școli. ➤ Cercetarea de teren a relevat anumite abordări punctuale care par să descurajeze participarea elevilor la EN VIII, în special în cazul elevilor pentru care se anticipează rezultate nesatisfăcătoare. ➤ În multe școlile vizitate, neparticiparea la EN VIII a fost determinată de posibilitatea elevilor de continuare a studiilor în învățământul profesional pentru care nu este necesară participarea la EN VIII. 	<p>individual sau la nivel de școală/comunitate), eficace și sustenabile, prin care să fie susținută participarea la educație, inclusiv participarea la EN VIII. Se recomandă valorificarea rezultatelor școlilor la nivelul fiecărui județ, de către inspectoratele școlare, în procesul de monitorizare a școlilor și de elaborare a unor măsuri corective privind participarea la educație.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Revizuirea condițiilor și contextelor de promovare a clasei a VIII-a (prin regândirea calendarului examenelor de corigență anterior EN VIII), astfel încât participarea elevilor la evaluare să nu mai fie limitată de situațiile de corigență. ➤ Dezvoltarea unui sistem integrat de intervenție pentru susținerea participării la EN VIII a elevilor, care să reunească acțiunea concertată a diferitelor instituții (de educație, de asistență și protecție socială) care au în responsabilitate copilul. ➤ Planificarea de programe și proiecte de intervenție pentru ameliorarea participării la educație, care să se adreseze toți elevii din școală, prin acțiuni specifice de combatere și prevenire a acestui fenomen.
---	--	--

Dimensiunea de cercetare IV:

Factori școlari care influențează neparticiparea la EN VIII

- **Descriere:** Demersul de cercetare calitativă a urmărit aspectele: frecvența școlară, situația elevilor cu CES, climatul școlar, dificultăți privind învățarea, nivelul de pregătire și rezultate școlare.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Absenteismul (cu care se confruntă mare parte dintre școlile investigate) reprezintă o barieră 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Majoritatea cadrelor didactice intervievate apreciază că principalele cauze ale fenomenului 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Implementarea de programe de formare pentru dezvoltarea competențelor profesorilor de a

<p>importantă privind achizițiile elevilor, așa cum recunosc toate părțile investigate.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Elevii remigrați din școlile vizitate constituie o categorie de populație școlară vulnerabilă: le sunt echivalente studiile pentru un anumit nivel de clasă, însă competențele reale ale acestora nu sunt întotdeauna corespunzătoare acestor niveluri; apar probleme de înțelegere și de utilizare a limbii române și, ca urmare, întâmpină dificultăți în învățarea. ➤ În școlile vizitate există situații de elevi cu CES care nu au dosar și, implicit, nu primesc sprijinul suplimentar de care au nevoie în învățare, pentru finalizarea învățământului gimnazial, respectiv pentru participarea la EN VIII. ➤ Majoritatea profesorilor, diriginților și directorilor intervievați reclamă, în ultimii ani, o scădere a interesului pentru învățare și indică faptul că au fost mai mulți elevi care nu au alocat timp să se pregătească pentru EN VIII. ➤ Unii dintre elevii care nu au participat la EN VIII au întâmpinat variate probleme legate de integrarea în mediul școlar, de comunicare și colaborare cu colegii și profesorii (ex. se simt deseori excluși/discriminați, au un număr relativ redus de colegi cu care au relații apropiate, au experiențe de repetenție repetată, nu au o foarte mare încredere în diriginți, profesori sau personalul de sprijin din școală). ➤ Cercetarea de teren a evidențiat unele situații punctuale de abordări care par să descurajeze participarea elevilor la EN VIII, în special a celor de la care se anticipează rezultate nesatisfăcătoare; prin natura cercetării calitative realizate, nu se poate demonstra prezența sistematică a acestora. Directorii intervievați admit faptul că neparticiparea la evaluare a elevilor care au avut note scăzute pe parcursul 	<p>neparticipării la EN VIII țin de factori sociali, familiari și individuali și mai puțin de factori școlari.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ La nivelul școlilor vizitate se apreciază că intervențiile ameliorative pentru participarea școlară, respectiv pentru participarea la EN VIII nu au o rezolvare numai prin eforturile școlii, ci necesită eforturi conjugate cu alți factori și organizații de la nivel local. ➤ În școlile vizitate s-a evidențiat faptul că o proporție foarte mare a elevilor cu rezultate școlare slabe pe parcursul studiilor nu se prezintă la evaluare. Ponderea elevilor care nu sunt prezenți la EN VIII scade semnificativ în cazul celor cu medii mari. ➤ Principala preocupare a majorității echipelor de conducere investigate este ca acești elevi să reușească să finalizeze clasa a VIII-a și să își continue studiile în învățământul profesional pentru care nu există obligativitatea susținerii Evaluării Naționale. „Ținta” urmărită este, în principal, finalizarea învățământului obligatoriu cu o calificare, care să asigure o inserție facilă pe piața muncii. ➤ În percepția participanților intervievați, pandemia COVID-19 a afectat în mod negativ nivelul de pregătire, motivația pentru învățare și disponibilitatea de efort școlar, mai ales în cazul elevilor care provin din medii socio-economice defavorizate. Efectul a fost oglindit prin scăderea ratei de participare la EN VIII și prin creșterea ratei abandonului școlar în aceste școli. 	<p>lucra adaptat/individualizat cu elevii în risc de abandon, pentru susținerea participării acestor elevi la EN VIII.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Normarea în școli a specialiștilor să permită funcționarea echipelor multidisciplinare cu rol de evaluare complexă a cazurilor elevilor aflați în risc de neparticipare la EN VIII, precum și de dezvoltare și aplicare a unor planuri de intervenție individualizată și/sau programe adaptate. ➤ Monitorizarea rezultatelor și impactului activităților și proiectelor de sprijin pentru elevii aflați în risc de neparticipare la EN VIII. ➤ Promovarea unor exemple de bune practici în prevenirea și combaterea neparticipării la EN VIII.
---	---	---

<p>gimnaziului și la simulări ridică media școlii, calculată prin raportare la elevii prezenți, însă ei consideră că acest fenomen se întâlnește în alte școli, nu în școala proprie, unde elevii sunt sprijiniți să participe la EN VIII.</p> <p>➤ Opiniile tuturor actorilor intervievați au indicat influența nefavorabilă a perioadei pandemiei de COVID-19 asupra progresului școlar ulterior al elevilor și, implicit, asupra participării și rezultatelor acestora la EN VIII. Școala la distanță a redus mult ocaziile de a lucra individualizat, de a oferi un sprijin direct elevilor aflați în situații de risc educațional. Pandemia COVID-19 a fost percepută, de asemenea, ca factor care a afectat major motivația pentru învățare și starea emoțională a elevilor, generând adesea creșterea ratei abandonului școlar.</p>		
--	--	--

Dimensiunea de cercetare V:

Factori familiari care influențează neparticiparea la EN VIII

- **Descriere:** Demersul de cercetare calitativă a evidențiat că principalii factori de influență asupra neparticipării la EN VIII, determinați de contextul familial, au vizat nivelul redus de educație, slaba valorizare a școlii/educației, situația economică defavorizată.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<p>➤ În școlile vizitate s-a constatat o implicare limitată a familiilor în viața școlară a copiilor și o comunicare discontinuă cu reprezentanții școlii.</p> <p>➤ Elevii care nu au participat la EN VIII s-au confruntat adesea cu lipsa unor condiții propice învățării la domiciliu, precum resurse culturale (cărți, atlase, ghiduri etc.), spațiu personal de lucru, liniște etc. Aceste aspecte au fost foarte problematice în special în perioada pandemiei, atunci când orele de curs s-au desfășurat online.</p>	<p>➤ Nivelul educațional al familiilor poate influența în diverse moduri abordarea educațională pentru copii, inclusiv în ceea ce privește susținerea lor în procesul de învățare, organizarea unei rutine zilnice eficiente, disponibilitatea resurselor culturale și asigurarea unui spațiu propice pentru studiu.</p> <p>➤ Situația economică a familiilor poate fi adesea asociată cu nivelul educațional și poate influența perspectiva copiilor asupra continuării educației.</p>	<p>➤ Implicarea părinților în activități (de educație parentală) care să promoveze rolul educației pentru creșterea șanselor de succes în viață al copiilor, inclusiv pentru creșterea capitalului educațional/cultural al comunității de apartenență.</p> <p>➤ Cuprinderea copiilor de timpuriu în activități de alfabetizare și de comunicare în limba română, în vederea creșterii competențelor lor pentru intrarea în ciclul primar.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nivelul redus de educație al părinților limitează adesea implicarea acestora în viața școlară a copiilor și sprijinul oferit pentru învățare. ➤ În școlile investigate, se observă o abordare pragmatică a educației de către copii și familii, orientată adesea spre obținerea unor competențe minimale de scris-citit-socotit, facilitarea obținerii permisului auto și, în cazul celor care continuă în învățământul profesional, facilitarea inserției rapide pe piața muncii. ➤ Mulți dintre elevii școlilor vizitate și care vor să continue școlarizarea, se orientează către școala profesională, unde nu au nevoie de susținerea EN VIII. ➤ Implicarea elevilor în activități generatoare de venit contribuie la absenteism școlar și la creșterea lacunelor în învățare. ➤ Cutume comunitare, mai ales în rândul populației de etnie roma, constituie adesea factori care limitează participarea școlară a copiilor (ex. „căsătorii” timpurii, retragerea fetelor începând cu clasa a VI-a de la școală, percepția educației ca un factor care nu permite implicarea copiilor în activități generatoare de venituri). 	<p>Unele familii pot vedea educația profesională ca o cale eficientă de integrare pe piața muncii.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ În unele contexte, famiiliile pot acorda o importanță diferită educației ca factor de succes pentru copiii lor. Acest lucru se poate reflecta în natura relației lor cu reprezentanții școlii și în gradul lor de implicare în procesul de învățare al copiilor. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Multiplicarea oportunităților de pregătire suplimentară și/sau remedială oferite de școală pentru recuperarea decalajelor în învățare ale elevilor, atât în ciclul primar, cât și în cel gimnazial. ➤ Asigurarea de personal de sprijin pentru elevi și pentru familiile lor, precum mediatorul social, consilierul școlar; promovarea la nivelul elevilor și al familiilor acestora a unor modele de rol din comunitate, care au reușit prin educație. ➤ Cuprinderea elevilor, mai ales a celor în risc de absenteism și eșec școlar, în activități de învățare variate și periodice, organizate în contexte școlare și extrașcolare (de exemplu, de tipul „școli de vară”), în așa fel încât să rămână într-o relație constantă cu învățarea.
--	--	---

Dimensiunea de cercetare VI:

Factori individuali care influențează neparticiparea la EN VIII

- **Descriere:** Demersul de cercetare calitativă a investigat factorii care au influențat neparticiparea din perspectiva individuală, precum: motivație, stil de viață, preocupări și interese; probleme emoționale, încrederea în sine, frica de eșec; situație de CES/dizabilitate; comportamente violente, neconforme cu mediul școlar, antecedente infracționale; caracteristici ale anturajului și influența grupului de prieteni.

Constatări	Concluzii	Recomandări
-------------------	------------------	--------------------

- Pentru mulți dintre elevii care nu au participat la EN VIII, **motivația scăzută pentru învățare**, pe fondul dezinvestirii educației ca factor determinant pentru succesul în viață, este coroborată cu nivelul de trai scăzut și cu mentalitatea din familia/comunitatea de proveniență.
- **Traseul educațional oferit de școala profesională**, prin care pot să accedă ușor spre dobândirea unei calificări este **o opțiune viabilă** pentru mare parte a acestor elevi și a familiilor lor.
- Lipsa motivației privind participarea școlară, respectiv pentru participarea la EN VIII, se conturează uneori pe fondul unui **nivel redus de încredere în sine** al elevilor care nu au participat la EN VIII, corelat capacitatea redusă de a face față sarcinilor școlare, de a ține pasul cu colegii, de a răspunde așteptărilor profesorilor, părinților.
- Parte dintre elevii care nu au participat la EN VIII sunt **elevi cu CES** generate de factori socio-economici, culturali și/sau lingvistici (cu sau fără certificare). De asemenea, mulți dintre **elevii cu certificare CES** (cu dizabilități și/sau cu tulburări specifice de învățare) din școlile vizitate nu au participat la EN VIII.
- **Defavorizarea socială influențează, în general, nu doar succesul școlar, ci și întreaga lor dezvoltare cognitivă, emoțională și socială.** Subliniem, în acest context, cazuri precum elevii aflați în plasament, elevi care prezintă probleme emoționale datorită unor situații diverse de viață (decesul unui membru al familiei, familii dezorganizate etc.), ce au impact major asupra reușitei lor școlare.

- **Percepția elevilor care nu au participat la EN VIII și a familiilor lor cu privire la potențialul educației de a contribui la evoluția lor socio-economică este uneori limitată**, ceea ce poate afecta motivația și angajamentul față de școală.
- Școlile situate în comunități defavorizate se confruntă cu **lipsa personalului specializat pentru diagnosticul psihopedagogic și intervenția specifică elevilor cu CES**. Acest deficit este perceput de către cadrele didactice și directori ca o provocare în oferirea unui suport adecvat acestor elevi.
- **Elevii cu CES generate de factori socio-economici, culturali și/sau lingvistici** nu primesc în mod uzual certificat pentru suport psihopedagogic, astfel nu pot beneficia de asistența psihopedagogică necesară.
- Neparticiparea la EN VIII a fost influențată și de **efectul de contagiune al mentalității de grup**, anturajul elevilor neparticipanți fiind adeseori constituit din tineri cu același istoric școlar și/sau social.
- În școlile investigate s-a constatat că elevii care nu au participat la EN VIII au dedicat **puțin timp zilnic pentru activitățile educaționale și de pregătire pentru școală**.

- **Asigurarea personalului specializat** care poate ajunge în școlile situate în comunități defavorizate, **prin servicii mobile** pentru diagnosticul elevilor cu CES, dar și pentru facilitarea adaptărilor curriculare și a planurilor de intervenție personalizate.
- **Screening național timpuriu** pentru a identifica elevii în situație de risc de eșec școlar, pentru a avea timp suficient de intervenție specializată.
- **Promovarea unor standarde privind starea de bine (implicit siguranță) în școală.**

Profilul elevului care nu a participat la EN VIII sau al celui aflat în risc de neparticipare

- **Descriere:** Pornind de la factorii de influență asupra neparticipării elevilor la EN VIII identificați atât prin analiza datelor statistice, cât și prin cercetarea calitativă, au fost evidențiate principalele caracteristici ale elevilor neparticipanți sau aflați în risc de neparticipare la EN VIII.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<p>➤ În cercetarea calitativă s-a constatat influența a multiple aspecte asupra neparticipării la EN VIII, unele deja validate în literatura de specialitate ca factori cu impact semnificativ în fenomenul dezangajării școlare. Acestea completează profilul elevului cu alte caracteristici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trăiește în comunități dezavantajate din punct de vedere social și economic; • provine din familii monoparentale sau disfuncționale, cu nivel socio-economic, ocupațional și educațional scăzut, ai căror părinți au o implicare foarte redusă în evoluția școlară a copiilor lor; • învăță în școli care se confruntă cu o serie de provocări (fluctuația personalului didactic, dotări insuficiente, lipsa de strategii și planuri concrete de intervenție privind abandonul școlar, respectiv participarea la EN VIII); • are un nivel scăzut de pregătire, de competențe de bază; • manifestă un interes scăzut pentru școală; • nu are în perspectivă continuarea studiilor sau se orientează, cu precădere, către învățământul profesional; • are un debut timpuriu al experienței în câmpul muncii (preponderent, în mod informal, ca zilier sau lucrează intensiv în gospodăria familiei); 	<p>➤ Caracteristicile care descriu profilul elevului neparticipant sau aflat în risc de neparticipare la EN VIII pun în evidență complexitatea fenomenului de dezangajare școlară ce conduce, în cele din urmă, la rate scăzute ale prezenței la Evaluarea Națională de la finalul clasei a VIII-a. Acest fenomen are rădăcini în toate dimensiunile relevante pentru evoluția școlară a unui elev, pornind de la nivelul individual, micro-social familial, al grupurilor de apartenență, comunitar), până la cel macro-social (al factorilor sistemici).</p> <p>➤ Analiza datelor statistice conturează un profil al elevului care nu participă la EN VIII sau al celui aflat în risc de neparticipare, cu următorul specific: este, cu precădere, băiat, din mediul rural, de etnie roma, are, mai frecvent, vârsta peste media de 14 sau 15 ani la momentul evaluării, este mai probabil să urmeze ciclul gimnazial în cadru unei școli profesionale sau într-o școală cu un număr mic de elevi, fără personalitate juridică sau într-o școală care are și clase cu predare simultană ori clase cu frecvență redusă.</p> <p>➤ Datele calitative completează profilul elevului cu alte caracteristici, care evidențiază multitudinea și complexitatea factorilor ce pot conduce la neparticipare, precum: provine din familii monoparentale sau disfuncționale, cu statut socio-economic, ocupațional și educațional scăzut, aparține unei comunități caracterizate de multiple</p>	<p>➤ Colectarea de date detaliate, la nivel de clasă și școală, cu privire la factorii de risc cu care se confruntă fiecare elev.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • are sincope școlare de diferite tipuri (corigențe, repetenție, absențe numeroase, inclusiv de la orele de pregătire remedială și/sau de pregătire pentru EN VIII); • are un nivel redus de încredere în forțele proprii; • se confruntă cu marginalizare în cadrul comunității școlare (discriminare, acceptare și disponibilitate de integrare reduse din partea elevilor, a profesorilor); • nu valorizează rolul educației pentru dezvoltarea sa socială, personală, profesională. 	<p>dezavantaje, învață în școli care se confruntă cu o serie de provocări (fluctuația personalului didactic, dotări insuficiente, lipsa unei strategii și planificări adecvate privind abandonul școlar), întâmpină marginalizare în cadrul comunității școlare.</p> <p>➤ Din perspectivă analitică, pentru conturarea cât mai apropiată de realitate a acestui profil, abordarea a încercat să ia în considerare toate elementele de context și înțelegerea dinamicii factorilor de la toate nivelurile. Profilul realizat trebuie, însă, privit în limitele cadrelor de referință ale cercetării (trasate de metodologie și de datele disponibile) și în raport cu funcționalitatea sa ca instrument teoretic de lucru, nu ca oglindă ce reflectă diversitatea cazuistică, aceasta fiind în fond ireductibilă și aflată în continuă schimbare.</p>	
--	---	--

Dimensiunea de cercetare VIII:

Viitorul parcurs al elevilor care nu au participat la EN VIII

- **Descriere:** Demersul de cercetare calitativă a urmărit identificarea opiniilor actorilor școlari cu privire la: așteptările, predicțiile și planurile de viitor ale elevilor neparticipanți la EN VIII; importanța acordată Evaluării Naționale pentru parcursul școlar și profesional viitor al acestora; rolul alocat educației pentru succesul în viața personală și profesională.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<p>➤ În relație cu traseul ulterior clasei a VIII-a, elevii care nu au participat la EN VIII pot fi grupați în câteva categorii: elevi care continuă studiile în sistemul de învățământ profesional sau în învățământul profesional dual; elevi care se integrează direct pe piața forței de muncă formale sau informale; elevi care se încadrează în profilul NEET (exclus atât din sistemul de educație și formare, cât și din cel de ocupare).</p>	<p>➤ În general, perspectivele de viitor ale elevilor care nu au participat la EN VIII includ continuarea studiilor în învățământul profesional (pentru cei care au promovat clasa a VIII-a), integrarea directă pe piața forței de muncă sau încadrarea în profilul NEET (rămânând excluși atât din sistemul de educație și formare, cât și din cel de ocupare).</p>	<p>➤ Implementarea unui sistem de monitorizare de parcurs a tuturor elevilor care ies din ciclul gimnazial și implementarea de măsuri pentru prevenirea sau abordarea situațiilor de încadrare în categoria NEET.</p> <p>➤ Flexibilizarea parcursului educațional în acord cu nevoi specifice de învățare și dezvoltare, pentru a facilita inserția profesională.</p>

- În multe dintre cazurile cuprinse în cercetare, situația socio-economică dificilă face ca prima motivație a acestor elevi să fie aceea de a intra cât mai curând în câmpul muncii, în vederea dobândirii unui venit. Unii dintre elevi își caută un **loc de muncă imediat după finalizarea gimnaziului**. Alți elevi parcurg o **școală profesională**, în speranța obținerii unei calificări relevante pentru piața forței de muncă locală.
- **La nivel declarativ, educația pare că este valorizată** atât de către elevii care nu au participat la EN VIII, cât mai ales de către părinții lor, pentru rolul în dezvoltarea personală și profesională, dar și pentru dobândirea independenței financiare sau a mobilității sociale ascendente. Cadrele didactice intervievate atribuie atât elevilor, cât și părinților un **dezinteres major față de educație**, considerând că acest aspect reprezintă factorul principal pentru neparticipare.
- Conform declarațiilor profesorilor și părinților, un alt factor demotivant pentru continuarea studiilor este dat de **lipsa corelării dintre nivelul studiilor și veniturile obținute** pe piața forței de muncă, pe fondul dezvoltării unei economii locale informale.
- Atât profesorii, cât și elevii și părinții intervievați consideră că neparticiparea la EN VIII nu reprezintă o barieră pentru parcursul școlar și profesional viitor, datorită faptului că există **posibilitatea continuării studiilor la o școală profesională**, unde vor avea oportunitatea de a învăța o meserie și de a obține o calificare.

- Deși majoritatea cadrelor didactice consideră că neparticiparea la EN VIII se datorează, în principal, dezinteresului pentru școală și lipsei de valorizare a educației în rândul elevilor și al părinților acestora, declarațiile celor din urmă diversifică această perspectivă, iar analiza de ansamblu arată că, cel mai adesea, **atât contextul școlar, cât și cel socio-economic** (familiar, comunitar, local) **condiționează viitorul parcurs al elevilor**.

Dimensiunea de cercetare IX:

Măsuri de sprijin implementate în școlile participante la studiu

- **Descriere:** Cercetarea calitativă a urmărit trei subdimensiuni: abordarea participării la EN VIII din perspectivă strategică/ de management, practicile de sprijin pentru elevii în risc de neparticipare la EN VIII 2023, opinii privind eficiența acestor măsuri de sprijin implementate.

Constatări	Concluzii	Recomandări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Documentele strategice ale unor școli incluse în studiul calitativ stabilesc ca ținte prioritare reducerea absenteismului și abandonului școlar, majoritatea școlilor fiind implicate de-a lungul timpului în variate proiecte pentru creșterea participării școlare. Analizele de nevoi sunt sumare și nu surprind particularități ale situațiilor elevilor/ claselor. ➤ Monitorizarea cazurilor de absenteism și abandon în școlile vizitate se realizează sumar, prin consemnarea prezenței la școală. ➤ Echipele de management intervievate declară că susțin participarea tuturor elevilor la EN VIII și critică practicile de descurajare a participării la EN VIII. Pe de altă parte, interviurile surprind o atitudine ambivalentă, datorită presiunii create de percepția socială a ierarhiilor școlilor în urma EN VIII. ➤ În școlile participante la studiu au fost desfășurate activități de informare pentru elevi și părinți, în scopul conștientizării parcursului școlar și motivării pentru participare școlară. ➤ Pregătirea pentru EN VIII începe specific în clasa a VIII-a, când încep orele de pregătire suplimentară la școală, iar pentru elevii cu rezultate slabe se adaptează curriculumul. În majoritatea cazurilor, după simulări începe antrenamentul pe subiecte de examen și se dau evaluări pe modelul acestor subiecte. Aceste activități nu sunt eficiente în cazul elevilor în risc de neparticipare din cauza absenteismului/participării scăzute și 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ În multe școli vizitate, participarea la EN VIII nu apare explicit în documentele strategice, nu există ținte specifice, deși acest fenomen este unul îngrijorător pentru conducerea acestor școli. ➤ Școlile investigate par să nu aibă un reper în stabilirea unor ținte realiste, în contextul situației de risc/ defavorizării majorității elevilor. ➤ În școlile vizitate au fost identificate variate abordări ale elevilor de clasa a VIII-a aflați în risc de nepromovare din cauza absenteismului și a rezultatelor foarte slabe: promovarea acestor elevi, în ciuda rezultatelor foarte slabe (majoritatea dintre aceștia neavând perspectiva continuării studiilor și absentând de la EN VIII); nepromovarea elevilor odată cu finalizarea cursurilor și amânarea promovării lor în sesiunea de corigențe, ce conduce la imposibilitatea înscrierii lor la EN VIII și la orientarea lor către învățământul profesional. ➤ Contextul normativ referitor la participarea la EN VIII (neobligatorie, dar așteptată/dezirabilă) pare să genereze efecte contradictorii cu privire la percepția acestei evaluări pentru elevii în risc (care se află adesea între stigma asociată unui rezultat slab <i>versus</i> posibilitatea de a continua școala profesională fără acest examen). ➤ Nivelul așteptărilor profesorilor intervievați față de rezultatele acestor elevi este foarte redus. ➤ Dirigintele clasei este considerat persoana cheie în managementul cazurilor elevilor în risc; activitățile lui depind adesea de disponibilitatea 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Includerea în documentele strategice ale școlilor a unor ținte explicite cu privire la participarea și rezultatele la EN VIII. ➤ Elaborarea de analize de nevoi periodice privind elevii în risc de abandon și absenteism școlar, care să poată orienta măsurile concrete de sprijin la nivel local, județean și național. ➤ Utilizarea unor instrumente de avertizare timpurie a riscului de abandon, aplicate frecvent în școlile vulnerabile, iar rezultatele monitorizării să fie bază pentru măsuri imediate privind participarea școlară. ➤ Abordarea unor clarificări/reconsiderări ale scopului EN VIII, cel puțin în aspecte precum: rolul său și mai ales caracterul obligatoriu pentru elevii care promovează clasa a VIII-a și urmează școala profesională; posibilitatea susținerii evaluării în mai mult decât o sesiune, ulterior examenelor de corigență; utilitatea EN VIII ca examen care urmărește să evalueze competențele elevilor la final de ciclu gimnazial, dar pune accent pe evaluarea competențelor la limba română, matematică și limba maternă. ➤ Recunoașterea și valorizarea în termeni de performanță profesională a activităților diriginților de management eficient al cazurilor elevilor în risc de abandon. ➤ Formarea profesorilor cu accent pe competențe de management al grupurilor de elevi, managementul cazurilor elevilor în risc și adaptare curriculară.

<p>imposibilității coordonării eforturilor educaționale cu familia.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Condiționarea primirii burselor sociale sau școlare de participarea elevilor la ore a fost un factor care a condus la diminuarea absenteismului în școlile vizitate. ➤ Directorii școlilor care nu au sprijinul autorităților locale (primăria, SPAS, poliția locală, DGASPC) apreciază că, adesea, școala este copleșită de povara acestor responsabilități. ➤ Interviurile surprind o atitudine pesimistă și îngrijorări ale echipelor manageriale legate de ținta creșterii participării școlare și la EN VIII a unor elevi al căror parcurs școlar este atipic/problematic (elevi din familii profund afectate de sărăcie, elevi din comunități de romi tradiționale, elevi din centre de plasament etc.). 	<p>și calitățile mai degrabă personale, decât profesionale, de a stabili și susține o relație de consiliere cu acești elevi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mediatorul școlar a fost menționat ca resursă cheie în cazul școlilor aflate în comunități defavorizate, pentru facilitarea relațiilor cu familiile și activități de școlarizare și integrare. ➤ Activitățile extrașcolare susțin participarea școlară, iar activitățile remediale sunt mai bine frecventate de elevii în risc dacă nu încarcă programul lor și dacă sunt corelate cu alte măsuri de sprijin (masă caldă, burse, rechizite etc.). ➤ Caracteristici ale practicilor eficiente de sprijin pentru elevii în risc constau în: personalizarea intervențiilor profesorilor; construirea de către diriginți a unor grupuri școlare coezive, cu climat pozitiv, colaborativ; intrarea cât mai devreme a elevilor în programe remediale, pentru a crea o rutină școlară optimă; corelarea măsurilor școlare cu cele de sprijin pentru familii. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Înființarea posturilor de mediator școlar pentru toate școlile din comunități profund defavorizate, nu doar pentru școlile situate în comunități cu o pondere mare de elevi romi. ➤ Organizarea programelor de pregătire remedială încă de la intrarea în ciclul gimnazial, pentru recuperarea pe parcurs a lacunelor în învățare.
--	--	---

Dimensiunea de cercetare X:

Nevoi și propuneri ale participanților la studiu, pentru creșterea participării la EN VIII

- **Descriere:** Cercetarea calitativă a vizat identificarea unor nevoi concrete ale actorilor școlari, de ameliorare a participării la EN VIII, la diferite niveluri de intervenție.

Constatări	Concluzii
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Unele propuneri formulate de persoanele intervievate țin de capacitatea proprie de acțiune sau a instituției școlare în care funcționează. Parte dintre acestea sunt deja implementate în școli (activități remediale, pregătire suplimentară etc.), însă necesită revizuire, mai bună organizare, mai bună adaptare la specificul și nevoile elevilor. ➤ Activitățile de stimulare a participării la educație pot produce efecte neașteptate asupra participării la EN VIII, care necesită noi măsuri ameliorative. De exemplu, condiționarea obținerii burselor sociale de 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Personalul școlii conștientizează rolul pe care îl au în creșterea participării la EN VIII. ➤ Acțiunile întreprinse de actorii școlii pentru creșterea participării la EN VIII necesită revizuiți permanente, reactualizări, o continuă adaptare la specificul elevilor cărora li se adresează. ➤ Simpla condiționare a obținerii beneficiilor sociale de participarea școlară nu poate produce efecte reale decât coroborat cu acțiuni de monitorizare,

participarea la educație/la orele de curs a determinat în rândul elevilor așteptarea de a fi recompensați pentru orice activitate organizată de școală. Se constată, astfel, nevoia coroborării acțiunilor de protecție socială, cu acțiuni de participare la educație atent monitorizate și cu activități de consiliere, conștientizare a nevoii de participare la educație.

- Există exemple de **activități realizate ocazional** la nivelul școlilor, dar cu efecte pozitive asupra elevilor. Acestea ar putea documenta planificarea, organizarea și implementarea unor activități care să stimuleze participarea la educație și la EN VIII. Astfel de activități vizează: prezentarea diferitelor meserii și experimentarea acestora în cadrul unor activități cu caracter practic-aplicativ, implicarea elevilor în activități de orientare profesională etc.
- Organizarea activității școlare și extrașcolare prin **parteneriate** poate aduce un plus la nivelul participării școlare și la EN VIII (parteneriate între profesori, inclusiv profesori de sprijin/itineranți; parteneriate cu autorități, alte organizații).

sanțiuni adaptate și acțiuni de conștientizare a elevilor și părinților cu privire la importanța și utilitatea educației.

- Activitățile extrașcolare, extracurriculare și de exersare a competențelor profesionale sunt **contexte care orientează interesul elevilor spre viața profesională**.
- **Dezvoltarea parteneriatelor** între școală și alți actori relevanți (individuali sau organizaționali) valorifică experiențe variate în susținerea participării la educație, inclusiv la EN VIII, și pot inspira măsuri/politici relevante la nivelul sistemului de educație.